

PREZENTĂRI DE FONDURI ȘI COLECȚII

Fondul documentar „Matei Basarab“ de la Muzeul de Istorie a Municipiului București (Catalog) (I)

LIVIU ȘTEFANESCU

Importanța deosebită pe care o prezintă fondul de documente din epoca lui Matei Basarab aflat la Muzeul de Istorie a Municipiului București datorită informațiilor inedite se poate desprinde și din cele câteva considerații cu care prefățăm catalogul respectiv.

I. Problema centrală a istoriografiei noastre, relațiile sociale și de producție feudale au constituit o preocupare de seamă a fiecărei generații de cercetători.¹

Documentele din acest fond vin să ateste că societatea românească era constituită din țărani liberi producători, stăpîni pe ogoarele lor și pe produsul muncii. Cu ajutorul acestor documente cercetătorul surprinde momentul și modalitatea constituirii relației de dependență personală a țăranului, a producătorului direct (5, 41, 46, 48, 64, 83, 109, 110, 112, 113, 114, 115, 116²) și următoarele realități :

1. Țăranul era stăpîn liber pe ocina lui, ogorul aflat în proprietate deplină, de care putea dispune avînd nu numai posesia, ci și dreptul deplin de administrare,
2. Starea de dependență personală obținea o denumire precisă, rumânia în Muntenia și vecinia în Moldova,
3. Starea de dependență personală rezulta în urma unei tranzacții în care :
 - cele două părți erau egale juridic.
 - fiecare parte își exprima liber interesele.
 - se efectua prin vânzare-cumpărare,
 - prețul era stabilit potrivit regulilor economiei marfaro-bănești.
4. Starea de dependență personală devenea perpetuă pentru descendenții în linie masculină,
5. Statul apăra înțelegerea părților atît împotriva cumpărătorilor — care

¹ Constantin Giurescu, *Studii de istorie socială : vechimea rumâniei, despre rumâni, despre boieri*, Edit. Universul, București, 1943 ; Petre P. Panaitescu, *Obștea țărănească în Țara Românească și Moldova. Orînduirea feudală*, Edit. Acad. R. S. România ; Idem, *Introducere la istoria culturii românești*, Edit. științifică, 1969 ; Liviu Ștefănescu, *Societatea geto-dacă din vremea lui Burebista în lumina concepției marxiste despre formațiunea social-economică în „Studii și comunicări”*, V. Pitești, 1980, p. 223—229 ; Idem, *Elemente ale suprastructurii politice românești moștenite de la geto-daci*, în „Carpica”, II, Bacău, 1980 ; Idem, *Relațiile agrare ca esență a continuității poporului român*, în „Terra Nostra”, IV, București, 1981, p. 339—348 ; Idem, *Contribuții la cunoașterea etnogenezei rumânilor*, în „Cercetări Arheologice în București”, III, 1981, Edit. Muzeului de Istorie a Municipiului București, București, p. 154—163 ; Constantin C. Giurescu, *Probleme controversate în istoriografia română*, Edit. Albatros, București, 1977, p. 32—75 ; * * * *Constituirea statelor feudale românești*, Edit. Acad. R. S. România, București, 1980 ; Neagoe Manole, *Problema centralizării statelor feudale românești : Moldova și Țara Românească*, Edit. Scrisul românesc, Craiova, 1977.

² Numărul din paranteză indică ordinea regestului documentelor din catalogul nostru.

vor constitui clasa socială feudală românească — dornici și interesați de a exploata prin această stare socială forța de muncă atât pentru proprietatea funciară deținută anterior, cât și pentru cea achiziționată odată cu producătorul direct devenit dependent, constituind domeniile (moșiile feudale) cât și împotriva vânzătorilor — care vor forma clasa socială a țărânimii române dependente — siliți să iasă prin orice mijloace din starea în care se găseau: jalbe și judecăți, fuga, răscoale. Cu cât puterea centrală va fi acaparată de acești feudali cu atât mai mult în vechiul drept românesc vor fi introduse reglementări ale noilor relații, norme juridice receptate atât de la societățile feudale, din jur cât mai ales din vechile instituții bizantine.

6. Mobilul constituirii relațiilor feudale în acest mod pe teritoriul Țării Românești și Moldovei a fost în primul rând contradicția fundamentală dintre caracterul relațiilor de producție și sociale ale celei de-a doua formații social-economice și nivelul dezvoltării forțelor de producție. Dezvoltarea schimbului de mărfuri, înmulțirea târgurilor și orașelor, transformarea lor în centre economice de producție și piețe de comerț au determinat afirmarea puternică a economiei marfaro-bănești, căreia vechile relații sociale și de producție nu i-au mai putut face față. Cauzelor fundamentale interne ale societății românești li s-au adăugat și condițiile externe ale unui continent în care: capitalismul se afirmase în occident, masivele transporturi de metal nobil din Lumea Nouă provocaseră fenomenul cunoscut sub numele de „revoluția prețurilor”; Imperiul Otoman solicita sume din ce în ce mai mari de bani în cadrul relațiilor stătorniceite cu principatele române.

În aceste condiții țărâni liberi producători pentru a scăpa de condiția apăsătoare a plății birului și-au vândut proprietatea funciară odată cu libertatea personală. Astfel ei scăpau de plata birului care cădea în sarcina proaspătului proprietar funciar iar acesta avea acum un sistem nou social care-i permitea să obțină o parte din produse pe care să le transforme în mărfuri și apoi în bani mai mulți.

Documentul (41) din 13 iulie 1642 ne arată și modul felurit, în etape s-ar spune, în care se realizau relațiile de producție, și sociale feudale pe pământul liber românesc. Zapisul prin care Bunea, fost al doilea vistiier, vîndea doamnei Elina, soția lui Matei Basarab, și fratelui acesteia, Căzan postelnicul, proprietate funciară în Truțești județul Teleorman cu 232 ughi, conservă următoarele realități: sâtenii din Truțești „fiind toți megiași cu ocina lor încă mai de nainte vreme venit-au la mine de a lor bună voe fără de nici o silă să se vînză rumâni; o seamă cu feciorii lor și cu moșiile lor din Truțești, alții să fie rumâni numai cu capetele lor, iar altă seamă de rumâni să-și vînză numai moșia lor toată de peste tot hotarul”.

Deși aparent enumerarea de mai sus prezintă trei ipostaze, în realitate este vorba de o singură esență: starea de rumân implica exonerarea persoanei de plata birului, de aceea unii istorici, printre care și Constantin Giurescu, nu-și explicau cum se putea să fie rumâni stăpîni pe ocină. Principala era stabilirea relației de dependență (rumâni numai cu capetele) care putea să fie simultană cu vînzarea proprietății și atunci prețul era mai mare, sau transmiterea acesteia putea să urmeze mai tîrziu (altă seamă de rumâni să-și vînză numai moșia lor toată de peste tot hotarul) deoarece plata birului putea să decurgă și din acest fapt și de aceea, pînă la urmă, rumânul nu mai avea interes să dețină proprietatea funciară.

Documentul (46) din 20 ianuarie 1643 este un caz particular al situației generale, dar cu atât mai concludent. Matei Basarab consfințește starea de rumânie a unor sâteni din Crăviști județul Gorj lui Tatomir cu următoarea motivare „...căci le-a plătește tot el birurile lor că ei au fugit peste munte și i-au făcut atîta pagubă și n-au avut cu ce plăti ce să aibă a le ținerea moșiile și să-l hie rumâni lui și

feciilor lui de nimenea opreală să n-aibă în veacu". În același sens pledează și mențiunea „toată moșia fără birnici” din documentul (48) datat 5 martie 1643³ care voia să însemne că rumânii nu plăteau bir și deci moșia era „stearpă” cum se mai spune în documentul (83) din 18 mai 1648 : „moșie stearpă fără rumâni și fără bir”.

Documentul (64) din 30 noiembrie 1645 pe lângă informațiile interesante privind domnia lui Mihai Viteazul și urmașii acestuia aduce importante precizări în problema constituirii relațiilor sociale și de producție feudale pe pământul Țării Românești. Mai întâi despre satul Lazul și o parte din satul Gabrov din județul Mehedinți aflăm următoarele :

— fuseseră sate de moșie ale lui Mihai Viteazul încă de pe vremea când fusese boier ;

— după moartea lui Mihai Viteazul și plecarea urmașilor săi din țară aceste sate au rămas fără stăpîn ;

— după care ele „au îmblat supuinđu-să și la unul și la altul” ;

— pînă cînd „dă sărăcie și de lipsă” s-au vîndut lui Aslan vornic pentru 350 ughi ;

— clucerul Petre fiul vornicului Aslan socotind că aceste sate sînt cu stăpîn și nu-i „va fi cu pace” ;

— a umblat și la unul și la altul „cu amăgituri să-i dea cuiva să-și întoarcă banii ;

— dar negăsind pe nimeni l-a vîndut negustorului Parasco⁴ grecul „că ce era om străin de nu știa sama țării” ;

— tranzacția s-a făcut pentru „133 de coți de postav grana în mina Petrei clucerul și au cumpărat aceste două sate de la dănsul cu zapis de la mîna lui și cu cărți domnești” ;

— la data documentului era venită în țară doamna Ancuța nora lui Mihai Viteazul cu „fie-sa Elina stăpîna acestor sate” ;

— domnia obligă pe clucerul Petre să-i restituie negustorului grec Parasco prețul celor 133 de coți grana ;

— la plîngerea apoi a clucerului Petre că rămîne în pagubă marele vistier Evstratie soțul Elinei nepoata lui Mihai Viteazul întoarce acestuia 350 de ughi plătiți țărănilor de tatăl său vornicul Aslan.

Abia acum țărăni sînt cumpărați rumâni de fostul lor stăpîn ceea ce înseamnă că satele puteau avea stăpîn fără ca țărăni să fie căzuți în dependență personală⁵.

În al doilea rînd, în același document situația satelor din Moldova și Țara Românească ne este înfățișată în modul următor :

— satul Slătioara din județul Mehedinți a fost al lui Mihai Viteazul „încă din boieria domnialui cumpărat pre direpți banii lui și s-au fost vîndut singuri de bună voie lor fără nici o silă”.

— după moartea lui Mihai Viteazul „au rămas acest sat fără stăpîn”,

³ Traducătorul Georglian Peșacov punea la 31 mai 1647 în paranteză : „adecă fără robi”, dorind să precizeze despre rumâni că era vorba de iobagi.

⁴ Același personaj Parasco cumpăra la 15 mai 1642 (doc. 40) ocină în Cosoba de Jos cu 6 ughi și la 15 august 1645 (doc. 61) ocină în Leurdeni.

⁵ Liviu Ștefănescu, *Modul de producție feudal pe pământul românesc. Esență și aparențe*, în „Revista Muzeului județean Mureș”, 1983 ; idem, *Un document moldovean înedit de la mijlocul secolului al XVIII-lea și probleme ale feudalismului românesc*, în „Acta Musei meridionalis Moldaviensis”, III, Vaslui, 1983 ; Idem, *Documente inedite ialomișene și probleme ale feudalismului românesc, aparențe și esență*, în „Revista Muzeului județean Ialomița”, II, Slobozia, 1983.

— în vremea lui Radu Mihnea⁶ s-a dat voie „țărăi și satelor care au fost cumpărate de Mihai voevod din domnia domnii lui să se răscumpere căci alt stăpîn nu avea“;

— Slătioara s-a răscumpărat plătind banii către domnul Radu Mihnea „de amias-tecul cu altele ce au fost cumpărate de Mihai voevod“,

— dar satul Slătioara „nu s-au căzut să se răscumpere căci n-au fost cumpărat cu bani din domnia lui ci au fost cu bani direpți din boieria dumnealui căci iaste moșie ohabnică“;

— de aceea Matei Basarab întărește satul Slătioara „lui Evstratie vistier și jupl-neasii lui Elinii să-l ție să le fie de moșie lor și coconilor în veac cum au fost și mai de nainte vreme“;

— sătenii din Slătioara au pierdut banii dați domniei pentru răscumpărarea efectuată „ce-i să fie cu pagubă cum i-au ajunsu și judecata“ căci au avut stăpîn.

În cazul de față se confirmă că stăpînii, boierii, erau exponenți ai satelor care le datorau dare și ascultare fără ca această relație socială și de producție să rezulte din situația de dependență personală, ci din contră, ea confirma starea lor de proprietari ai ogoarelor, ocinelor, moșiilor. Vânzarea satelor între boieri era numai o transmitere a situației de exponent beneficiar al dării și ascultării și nu a forței de muncă și proprietății funciare.

II. Infrățirea așa cum rezultă din cîteva documente este o formă de vânzare-cumpărare a proprietății funciare ocolind prevederile legii pămîntului, ale reglementărilor consacrate relațiilor sociale și de producție ale celei de-a doua formații social-economice creată de poporul nostru. Astfel :

1. la 25 decembrie 1642 (doc. 44) una din părți dădea celeilalte „o fune de ocină în Măcreștii cei Mari de în hotar până în hotar de în apă și de în pădure și de în câmpu“, pentru care primea 7 oi cu miei ;

2. la 4 decembrie 1643 (doc. 54) una din părți dădea celeilalte „o fune de ocină de preste tot hotarul“ pentru care primea o iapă și cu 3 oi cu miei ;

3. la 13 octombrie 1650 (doc. 101) una din părți dădea celeilalte „toată partea mea de moșie de la satul unde șade dumnealui de la Furduiești“ pentru care primea un atlas cu floare ;

4. la 16 februarie 1653 (doc. 121) una din părți dădea celeilalte „toată partea lui de moșie din în funea Glăvănească di în drumul de la cornul dumbrăvii până în crucea lui Mănios...“ pentru 2 boi buni de negot și bani 3 galbeni și 3 potronici bani buni de argint lei bătuți“. Se amintea că din proprietatea funciară respectivă „au fost vindut 15 pași Haiduceștilor în fînate“.

Informațiile de mai sus consună cu cele peste cinci sute de cazuri reliefate de documentele editate și infirmă susținerile despre o pretinsă influență a relațiilor gentilice⁷ sau ca instrument prin care feudalii își extindeau „stăpînirile lor funciare“⁸. Dimpotrivă, ele „au constituit un procedeu legal pentru dezvoltarea economiei de schimb“⁹.

III. În cîteva documente (5, 18, 19, 74, 88, 90, 92, 95, 96) se aminteste de negustorii bucureșteni Dediul, Sima, Velizarie, precum și de vânzări-cumpărări.

⁶ Radu Mihnea, fiul lui Mihnea Turcitu, a domnit în Țara Românească : sept. 1601—martie 1602 ; 150 ianuarie—mai 1611 ; 13 septembrie 1611—august 1616 ; august 1620—august 1623.

⁷ Gheorghe Cront. *Instituții medievale românești : Infrățirea de moșie. Jurătorii*, Edit. Acad. R. S. România, București, 1969, p. 30.

⁸ *Ibidem*, p. 9.

⁹ *Ibidem*, p. 79.

Se confirmă că orașul București devenea în vremea lui Matei Basarab tot mai mult sediul unor feudali, menținându-și însă statutul său de purtător al unor relații caracteristice societății noastre¹⁰. Orașenii nu au cunoscut nici relații de producție și sociale feudale impuse prin cuceriri nici realizate de ei înșiși prin vânzare-cumpărare.

IV. Un episod interesant al acțiunii legii pământului ne este relatat de câteva documente (21, 22, 25, 29, 31) în care prințul turc Hadir (Hadir Bey) încerca să cumpere moșie la Stîlpeni în județul Ilfov¹¹. La 24 februarie 1638 Matei Basarab confirma restituirea sumei de 116 ughi de către logofătul Sava prințului turc Hadir motivînd: „pentru că nu se cădea să cumpere turcii moșie aicea în țară”. Legea românească în virtutea căreia se acționa era: nu puteai fi proprietar pe pământul românesc dacă nu erai membru al comunității (român) și numai ca membru al acesteia puteai beneficia de mijloace de producție ca proprietar.

V. Comasarea devenise o operație necesară constituirii domeniului feudal, de aceea documentul (35) din 18 iunie 1640 confirmă una din acțiunile aparatului de stat central care promova interesele feudalilor.

VI. Semnalăm că dobînda practică era de 20% așa cum ne indică documentul (42) din 1 noiembrie 1642:

— pentru 900 ughi să se dea 2 ughi pentru 10,

și documentul (118) din 5 octombrie 1652:

— pentru 25 de ughi „dobînda de 10 la 12 întru an”.

VII. Proba testimonială putea promova interesele părții în litigiu întrecînd proba documentară. Astfel documentul (56) din 1 august 1644 arată că Matei Basarab: „domniia mea n-am crezut nici pe unii miei pre alții nici hrisovul nu l-am socotit să fie drept ci le-am dat la mijlocul lor 6 boiari pre răvașe domnești”. După ce se restabilește adevărul prin cercetare la fața locului se arată despre înscris: „și au luat seama și de hrisov ce l-au aflat făcut prost, strîmbu și cum au umblat din mină în mină ca o carte mincinoasă”.

VIII. Documentul (62) din 7 septembrie 1645 înfățișează noile realități ale secolului al XVII-lea cu vechile practici ale vânzării-cumpărării din perioada anterioară manifestării puternice a relațiilor sociale și de producție feudale. Și anterior în divan se confirmau de către puterea centrală tranzacțiile între boierii care-și vindeau între ei satele. Dar acum precizarea confirmă că este cu totul altceva: „aici naintea domniei mele la divan venit-au stăpinu vostru Dumitrașcu postelnicul de v-au vîndut boiarenului domniei mele Bunea vistier, rumâni stătători și de moșie fără de nici o gilceavă”. Starea nouă, de dependență personală a țaranilor din Cepari, din Tigvani și din Dănești, pe care fostul lor exponent i-a vîndut, este întărită de autoritatea centrală prin ocolirea exigențelor obiceiului pământului deschizîndu-se astfel aspectele dure ale caracterului de clasă al domniei: „iar voi să ascultați, să aveți a ascultare toț de omul lui de toate ce vă va da învățătură că sînteți de astăzi înainte pre seama lui vînduți den divan denaintea domniei mele și denaintea tuturor boiarilor divanului rumâni cu pace și de moșie în veaci”.

¹⁰ Liviu Ștefănescu, *Arnold Toynbee, Orașele în mișcare* — recenzie în „București, materiale de istorie și muzeografie”, X, București, Muzeul de Istorie a Municipiului București, 1980, p. 293—297; Idem, *Arnold Toynbee, Orașele în mișcare* — recenzie, în „Carpica”, XI, Bacău, 1979.

¹¹ Liviu Ștefănescu, *Documente inedite din perioada 1622—1695 privind viața economică a Țării Românești*, în *Mehedinji — istorie și cultură*, vol. II, Drobeta Turnu-Severin, 1980, p. 63.

IX. Documentul (73) din 20 octombrie 1646 arată clar că îndeminarea schimbului era o caracteristică fundamentală a societății românești compusă din producători liberi proprietari. Informațiile de aici demonstrează că și în cazul bunurilor imobiliare vândute pe produse, ca în cazul înfrățirilor de moșie, exista o apreciere în monedă ca echivalent universal. Pentru partea de moșie vândută se primea: un cal = 15 ughi, o pereche de cokegi = 5 unghi, o velință turcească = 500 aspri, o vacă cu vițel = 500 aspri și un valpiac = 130 de aspri.

X. Documentul (97) din 10 iunie 1650 amintește de o instituție importantă care a prins, după părerea unor reputați istorici¹², amploare în epoca lui Matei Basarab: descălecatul țării. În documentul sus-citat se arată vechimea dreptului de proprietate funciară: „pentru că această ocină ce să scrie mai sus fostu-au a mea de moșie de strămoșie de la părinții miei și de la moșul meu Drăghici încă den descălecata satului și tot o am ținut cu bună pace“.

XI. Documentul (98) din 12 iunie 1650 ne informează că funea devenise un instrument de agrimensură și că avea 25 de stinjeni, deși documentele (44, 54, 92, 95, 119, 121) mai păstrează noțiunea de „fune“ cu caracter de identificare a proprietății funciare prin ascendenți.

XII. Sistemul tradițional de măsurat ocinile este evidențiat de documentul (98) datat la 12 iunie 1650: „noi am măsurat ocina pin trei locuri cum iaste leagea“.

CATALOGUL DOCUMENTELOR *

1 1633 (7141), aprilie 17. Zapisul postelnicului Stoica din Dragomirești prin care lasă ocina fiului său Radu iar după moartea acestuia mănăstirii Mihai Vodă. Însă ocinele fără rumâni. „Iar rumânii să fie ertați de rumânie de către toți oamenii mei și de către părintele Melentie“.

99.051. SF. 12.969. orig. rom. difolio (20 × 30 cm), filigran.

2 1633 (7141), mai 1. Matei Basarab vv întărește moșie și rumânii de la Dragomirești ai mănăstirii Mihai Vodă. Se judecă pretenția pentru 12 stinjeni la plîngerea lui Bogdan și Voicu. Li se recunoaște pretenția prin zapisul celor 12 jurători.

99.045. SF. 12963, copie. rom. difolio (21 × 32 cm), filigran. Copia a fost făcută de Lupp dascălul de la Școala domnească din București de la Sfântul Gheorghe cel Vechi în 1743.

¹² Nicolae Stoicescu, „Descălecat“ și „întemeiere“ în istoria Țării Românești. În „Revista de istorie“, nr. 1 1980, p. 34—61; Sergiu Iosipescu, *Letopisețul cantacuzinesc și tradiția istorică a originilor principatului Țării Românești*, în „Revista de istorie“ nr. 10/1980, p. 1 875—1 890.

* Admirabila operă a Direcției Generale a Arhivelor Statului (Catalogul documentelor Țării Românești din Arhivele Statului, vol. III, 1621—1623, București, 1977 și vol. IV, 1633—1639, București, 1981) ne-a stat de îndemn scoțînd în relief mai ales aspectele sociale și economice evidențiate în studiul nostru, dar care devin necesare cercetătorului epocii lui Matei Basarab. Din cele două importante culegeri de documente bucureștene (George Potra, *Documente privitoare la istoria orașului București*, 1594—1821, București, 1960 și 1634—1800, București, 1982; Muzcul de istorie a orașului București. *Documente privind istoria orașului București*, 1960) numai aceea editată de muzeu a acordat atenție unui singur document din această perioadă (*Documente privind istoria orașului București*, București, 1960, p. 29). Alte câteva zeci de documente aflate în patrimoniul muzeului așteaptă un nou prilej pentru a putea fi puse în circuitul științific de investigație a domniei atât de prestigioase a lui Matei Basarab.

- 3 1633 (7141), iunie 16. Zapisul logofătului Stoica din Liperesti prin care vinde 100 de stinjeni cu 60 de bani stinjenul logofătului Radu din Țigănești. Menționează că „această moșie ce scrie mai sus mi-au fost de baștină de la părinții mei”.
27.514.SF. 3764, orig. rom. o foaie (25 × 37 cm), 2 sigilii inelare în tuș negru.
- 4 1634 (7142), martie 12. Zapisul paharnicului Tanasie cu feciorii săi: Pătru, Ștefan și Mihai prin care vinde vătafului Vintilă 500 de stinjeni cu 20 de bani stinjenul la Berciugov. „Și cu rumâni ce se vor afla în această parte de ocină”. „Iar de să mai vor afla stinjeni de ocină mai mulți iar să-i plătească ca și ceilalți. Inșă de se vor afla rumâni pe această ocină de moșie să aibă pace de către Vintilă vătaf”.
28.606.SF. 4229, orig. rom. difolio (21 × 29 cm), filigran, trei sigilii inelare în tuș negru.
- 5 1634 (6143), decembrie 20. Zapisul lui Negoslav „cu feciorii mei anume: Mırcea și Stan și Nedelcu din Dălbănești și cu cîți feciori ne va dărui dumnezeu” prin care „să se știe că ne-am vîndut să fim rumâni în vecie cu partea de ocină den hotar până în hotar”, marelui vornic Hrizea „derept bani gata 3000”. „Și ne-am vîndut de a noastră bună voe și fără de nici o silă și cu știrea tuturor megiașilor den prejurul locului, den sus și den jos”. „Și cîndu ne-am vîndut fost-au mulți boiari”. Printre aceștia: Dediul din București și „Cădea ot tam și Panga ot tam”.
13.749.SF.2279, orig. rom. difolio (21,5 × 31 cm), filigran, cinci sigilii inelare și amprenta digitală a lui Negoslav în tuș negru.
- 6 1635 (7143), ianuarie 3. Matei Basarab vv întărește spătarului Gheorghe și fratelui acestuia, postelnicu Pătru, fiii vornicului Ivașcu, stăpînire peste a opta parte din satul Băleni județul Dimbovița dăruiată de banul Hrizea.
27.206.SF.3488, orig. slav. pergament (51 × 35 cm), invocația simbolică, inițiala și monograma ornate în chinovar, sigiliu timbrat, semnătura originală a domnului.
- 7 1635 (7143), ianuarie 18. Zapisul lui Toma din Mocești prin care vinde 70 de stinjeni de ocină cu 6 costande stinjenul căpitanului Lupu din Lapoș. Ocina fusese cumpărată de Toma de la portarul Stoica.
37.344.SF.5414, orig. rom. o foaie (21,5 × 27 cm), filigran.
- 8 1635 (7143), martie 10. Matei Basarab vv întărește marelui vornic Ivașcu satul Trănșanii din județul Ialomița, rumâni și tot hotarul.
27.205.SF.3487, orig. slav. hîrtie, o foaie (28 × 42 cm), invocația simbolică, inițiala și monograma ornate în chinovar, sigiliu timbrat, semnătura originală a domnului.
- 9 1635 (7143), aprilie 22. Zapisul marelui ban Hrizea prin care dă la nașterea „acestui coșon anume Dumitru feciorul Radului logofătul Dudescu ca să-i fie ocină în Ciurnenic inșă toată partea mea cit am avut cumpărătoare de la Turturea paharnicul de Glina. O cumpărare în a doua domnie a lui Radu Mihnea (1620—1623) cu 17 ughi. Copilul Dumitru era „nepot de fecior fratelui nostru Jupan Dumitru Dudescul vel vistier”.
35.855.SF.5378, orig. rom. hîrtie, difolio (28,5 × 41,5 cm), filigran, șapte sigilii inelare în tuș negru.
- 10 1635 (7143), aprilie 27. Zapisul celor opt săteni din Brănești, județul Saac prin care încredințează că au cumpărat ocină în satul Budurești, dar nu din partea de moșie a marelui stolnic Vasile Pandur. „Noi toți 12 boieri hotarnici am luat la mijlocul nostru de ne-au hotărît și ne-au scris toate cumpărăturile noastre”.
37.343.SF.5413, copie. sec. XVIII, rom. o foaie (21 × 32 cm), filigran, opt locuri pentru amprente digitale.